

Hvem er kurderne? Hva er Kurdistan?

Del 1 i Solidaritet med Kurdistsans
foredragsserie

Bilde 1. Kurdistan betyr **Kurdernes land**. Kurdere har levd i det samme området i flere tusen år. I dag er det anslagsvis 40 millioner kurdere. Tallet er usikkert. Det har aldri vært folketelling. Og flere steder er det fortsatt farlig å si «jeg er kurder.»

Bilde 2. Ordet KURDISTAN har i alle fall i 900 år blitt brukt som navn på det geografiske området der kurderne er i flertall. Dette bildet er tatt i 1998 der Tigris er grenseelva mellom Syria og Irak.

Fram til midten av 1800-tallet var det mange kurdiske småstater eller fyrstedømmer. Men Kurdistan har aldri vært en samla stat. I dag er kurderne det største folket som ikke har en egen stat.

Kurdisk er et indoeuropeisk språk og helt ulikt tyrkisk og arabisk. Det er flere kurdiske dialekter. Mellom noen av dem er det større forskjell enn mellom norsk og svensk.

Bilde 3. Mange folkeslag og kulturer har satt sitt preg på Kurdistan.

Det historiske museet i millionbyen Amed (på tyrkisk Diyarbakir) i Nord-Kurdistan dokumenterer hvordan mennesker levde i Tigrisdalen for nær 10 000 år sia. Det vil si lenge før kurderne innvandra til området. De kurdiske myndighetene i Amed gjør mye for å framheve det kulturelle mangfoldet og at alle folka skal ha samme rettigheter. Dette er **en** av årsakene til at den tyrkiske staten nå har avsatt bystyret og prøver å knuse både Gamlebyen (Sur) i Amed og den kurdiske kulturen.

Bilde 4. Den kurdiske hærføreren Saladin befrikk Al Quds (Jerusalem) fra de vantro korsfarerne i 1187 – uten å massakrere sivile, noe som var uvanlig på den tida:

”Kristne over alt i verden vil huske den godhet og vennlighet vi har vist dem”, sa han til offiserene sine. Fra 1192 fikk kristne pilegrimmer igjen besøke byen.

Han hedres i dag med denne statuen utafor Gamlebyen i Damaskus. Men der sier ingen at han var kurder. En del av Damaskus kalles i dag ”Kunderbyen” – Hay al-Akrad på arabisk.

Bilde 5. Beretninga om Mêm og Zîn er en viktig del av kurdernes historie. Det er ei fortelling om ulykkelig kjærlighet på 1300-tallet. Mem og Zin ble tvunget til å leve adskilt.

Den ble fortalt fra generasjon til generasjon i flere hundre år, fram til en kurdisk forfatter skrev den ned i 1692. Dette diktverket med 2 654 to-linjers vers er mye mer enn ei kjærlighetshistorie. Forfatteren beskriver Mem og Zin som symbol på delinga av Kurdistan. Han sier at det kurdiske folket må frigjøre seg og skape sin egen stat. Den gangen var Kurdistan bare delt mellom to stormakter, Det osmanske riket og Det persiske riket.

Mêm og Zîns grav er i Cizre, en av byene som tyrkiske soldater og politi ødela vinteren 2015/2016. Cizre er enda et eksempel på den tyrkiske statens forsøk på å utradere den kurdiske kulturen.

Bilde 6. I mer enn tusen år var Silkeveien et kulturelt og økonomisk bindeledd mellom Kina og Europa. Flere av rutene gikk gjennom Kurdistan. Det som nå er Hotell Karavanseray i Amed var i flere århundrer et «stoppested» for karavanene. De store kamelstallene er nå butikker og lagre.

Hotellet ligger i utkanten av bydelen Sur som tyrkiske styrker raserte i løpet av vinteren 2015/2016.

Bilde 7. Da England var en verdensmakt, delte regjeringa i London inn befolkninga etter nasjonalitet, språk og kultur. Det handla om å splitte for å kunne herske. På dette Midtøsten-kartet fra 1915 er det 19 farger, en for hvert folk. Gult er området der kurderne var i flertall. Arabernes område er blått. De grønne feltene hadde armensk flertall. Kartet ble laga før folkemordet på armenerne.

Grønt er området med kurdisk flertall – slik det er i dag

Bilde 8. Det kurdiske flertallsområdet er grønt på dette nye kartet. Dette er mer nøyaktig enn det engelske kartet fra 1915, men dekker samme område. I områdene med vannrette grønne streker er kurderne den største folkegruppa, men de er ikke i flertall.

De mørkerøde statsgrensene viser stormaktenes firedeling av Kurdistan etter første verdenskrig. (Pek på dem.)

De kurdiske navnene på de fire delene av Kurdistan: (Pek på hver del.)

Bakur (Nord-Kurdistan) er den kurdiske delen av Tyrkia. Omtrent halvparten av kurderne bor i Tyrkia.

Rojhalat (Øst-Kurdistan) er den kurdiske delen av Iran.

Bashur (Sør-Kurdistan) er den kurdiske delen av Irak. Er iden 2005 **en region med grunnlovsfesta sjølstyre** innafor staten Irak. Den rosa streken på kartet viser at **regionen** ikke omfatter hele det kurdiske området i Irak.

Rojava (Vest-Kurdistan) er den kurdiske delen av Syria. Kurderne kasta ut Assad-regimet fra dette området i 2012 og har bygd opp en ny type demokrati. I 2016 allierte kurderne seg

med andre folkegrupper og oppretta **FØDERASJONEN NORD-SYRIA**. Jeg skal komme tilbake til det.

*

Elvene Tigris og Eufrat skapte livsgrunnlag og er årsaken til at Mesopotamia – som betyr landet mellom elvene – blir kalt sivilisasjonens vugge. Eufrat og Tigris starter i de nord-kurdiske fjellene. Eufrat renner gjennom Syria og forbi Raqqa, som terroristorganisasjonen Islamsk Stat kalte «hovedstad» helt fram til frigjøringa i oktober 2017. Eufrat renner lenger øst, og gjennom den krigsherjete byen Mosul i Irak. Elvene møtes nord for Basra og renner ut i Golfen (Persia-bukta).

Bilde 9. Dagens statsgrenser i Midt-Østen vest for Iran ble i hovedsak bestemt da seierherrene i den første verdenskrig delte opp Kurdistan og resten av det knuste Osmanske riket.

Det starta i 1916 med en hemmelig avtale mellom Frankrike og England 1916. Kartet nederst til venstre viser hvordan de delte Midt-Østen. Grønt til Frankrike. Rødt til England.

Dagens statsgrenser er uten historisk eller kulturell forankring. De er «roten til det onda» som en svensk eks-diplomat [Ingmar Karlsson] sier. Grensene har i 100 år vært årsak til konflikter og kriger.

Etter USAs invasjon i 2003 ble **staten Irak** ødelagt. Bare den kurdiske regionen i nord har siden da vært et forholdsvis stabilt samfunn.

Etter sju år med innbyrdeskrig og stormaktsinnblanding er også **staten Syria** nesten ødelagt.

Invasjoner og kriger har skapt et makt-vakum: Et stort område med enorme naturressurser er uten en stabil statsmakt. Både stormakter utafor Midt-Østen og herskerne i Damaskus,

Ankara, Teheran og Riyadh (Saudi Arabia) kjemper politisk og militært om kontroll i dette «tomrommet».

Svært få tror at de kunstige, påtvungne statsgrensene vil overleve krigen som pågår nå.

Bilde 10. Kurdistan – kurdernes land – ligger midt i områdene der mange stater rivaliserer om makt og kontroll. Norge har soldater i Sør-Kurdistan og sendte i 2016 soldater til krigen i Syria. De er i grenseområdet mellom Jordan og Syria.

Undertrykkinga varierer, og kurdernes sjøforsvar og frigjøringskamp føres på ulike måter i de kurdiske landsdelene i Iran, Irak, Syria og Tyrkia.

Kurderne i Rojava – Nordlige Syria – kasta ut Assad-regimet i 2012. De starta oppbygginga av et tverrkulturelt folkestyre der kvinnefrigjering er ei hovudsak.

Byen Manbij (uttalles Minbidsj) er et godt eksempel. Etter frigjøringa fra IS i august 2016, har befolkninga bygd opp et nytt styre. Flertallet i byen er arabere. De tre andre store folkegruppene er kurdere, armenere og tsjerkessere. Etter lokalvalget våren 2017 er de representert i styringsorganene ut fra den andelen hver gruppe utgjør av befolkninga.

Bilde 11.

Fra 2014 har det vi kan kalle krigen mot kurderne, fått verst utslag i Tyrkia og Syria.

Etter valgnederlaget i juni 2015 starta president Erdogan ei voldsom militær opptrapping.

Etter statskuppforsøket i juli 2016 har det blitt enda verre.

Terroristorganisasjonen IS (Islamsk Stat) tok i 2014 kontroll over en stor del av de «tomme» områdene i Irak og Syria. Det var mulig bl.a. fordi de fikk massiv pengestøtte fra bl.a. Saudi-Arabia og Qatar.

Fra Tyrkia til IS-områdene i Syria var det fri flyt for både våpen og fremmedkrigere.

President Erdogan så med rette på IS som de som mest effektivt kunne ødelegge det kurdiske demokrati-forsøket i Rojava – den nordlige delen av Syria.

NATOs generalsekretær Stoltenberg møter en alliert

Bilde 12. NATOs generalsekretær Jens Stoltenberg har møtt president Erdogan flere ganger både før og etter at Tyrkia i juli 2015 starta sin nye «krig mot terror». Det var rett etter Erdogans valgnederlag.

Da tyrkiske styrker i 2016 invaderte Syria vest for Eufrat, skjedde det i samarbeid mellom Tyrkia, USA, IS og andre jihadistgrupper. Amerikanske F16-fly var med. De hindra at syrisk luftvåpen angrep invasjonsstyrken.

Høsten 2017 invaderte tyrkiske styrker også nordlige del av Idlib-provinsen i Syria. Tyrkias tredje invasjon starta 20. januar 2018.

Og Norge selger fortsatt våpen til Tyrkia.

Stemningen er alltid hjertelig mellom NATO-sjef Jens Stoltenberg og president Erdogan.

Utafor Kobane oktober 2014: – Hvorfor gjør Europas ledere ingen ting?

Bilde 13. IS angrep den kurdiske grensebyen Kobanê høsten 2014. Kurdere gjentok da *ett* spørsmål til europeere som var der: Hvorfor gjør Europas ledere ingenting?

Kurdiske styrker i Kobanê
beseira IS
25. januar 2015.

Kobanê ble
Syrias Stalingrad.

Bilde 14. Fram til høsten 2014 gikk terrororganisasjonen IS fra seier til seier, i Syria og i Irak.

Nedturen for IS starta med nederlaget i Kobane lengst nord i Syria, slik Hitlers nedtur starta med slaget i Stalingrad i 1943.

Kurdiske styrker beseira IS i Kobanê 25. januar 2015.

Bilde 15.

De flerkulturelle styrkene i SDF (Syrias demokratiske styrker) frigjorde Raqqa i oktober 2017. Banneret på stadion i Raqqa oppsummerte tre års kamp:

«Nederlaget for IS starta i Kobane og slutta i Raqqa.»

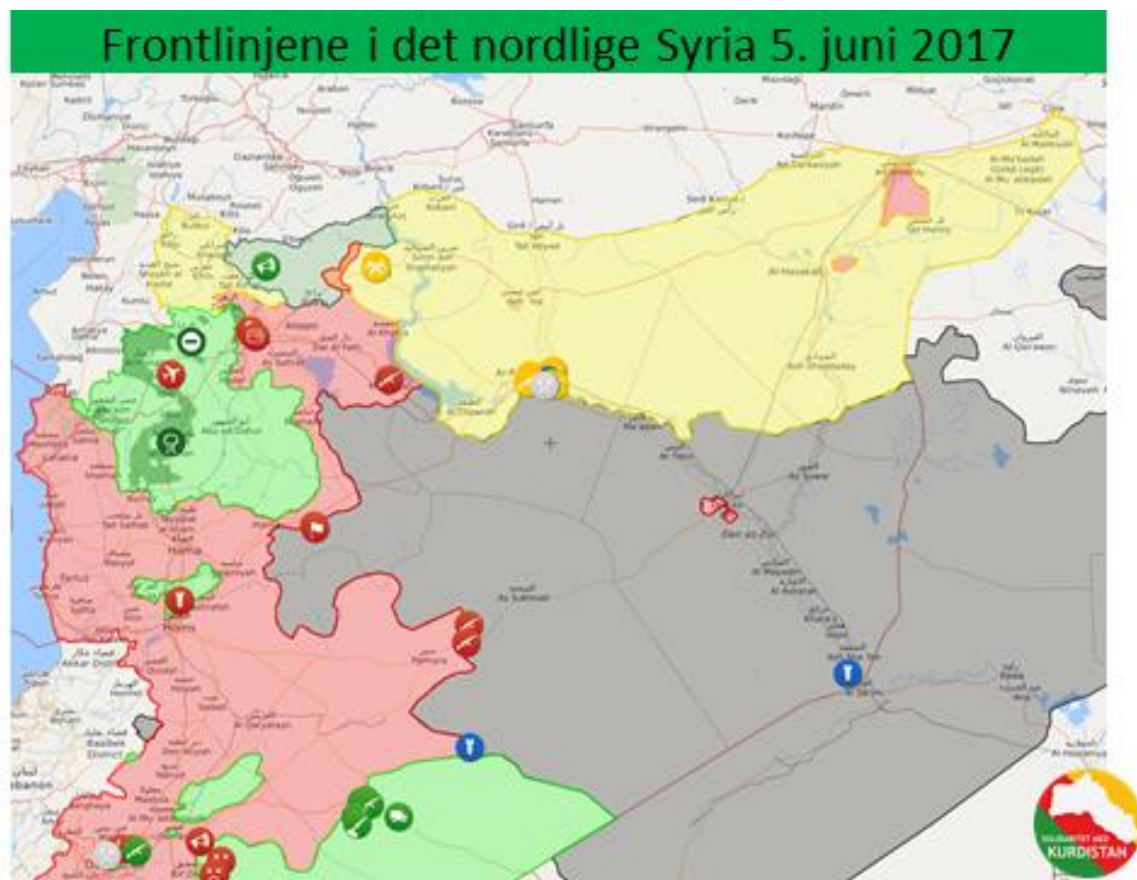

«Den kampen vi fører mot IS, er en kamp for hele verden. Ikke bare for Syria.»

Nesrin Abdullah,
leder av YPJ
(Kvinnerenes
forsvarsstyrker)

Bilde 16. - Den kampen vi fører mot IS, er en kamp for hele verden. Ikke bare for Syria, sier Nesrin Abdullah som er øverstkommanderende for YPJ, Kvinnerenes forsvarsstyrker i Rojava.

Bilde 17. <http://syria.liveuamap.com/>

Slik var frontlinjene i juni 2017. De grå felta var fortsatt under IS-kontroll. Siden IS-nederlaget i Kobani 2015, har de blitt mindre og mindre.

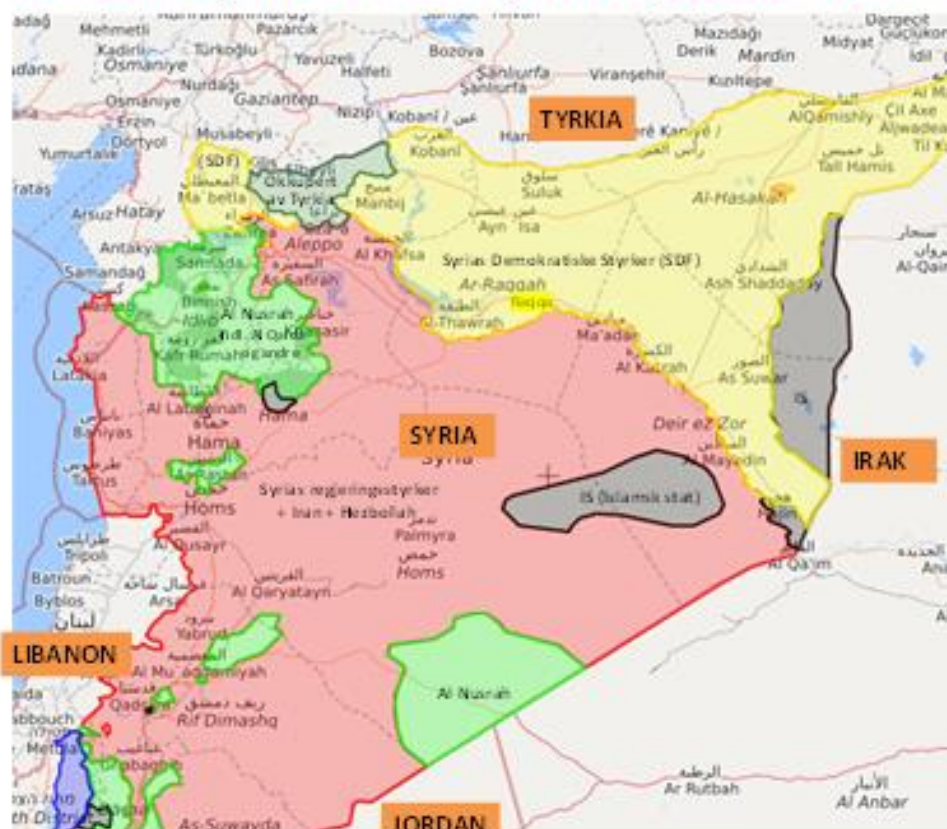
Det rosa området var kontrollert av Assads styrker, dvs. Syrias lovlige regjering.

De lysgrønne felta er ulike grupperinger. Mange har fått hjelp fra USA og USAs allierte. Det er flytende skiller mellom Al Qaidas Syria-avdeling og andre væpna grupper. Flere av dem vil ha en islamsk stat.

De gule områdene var kontrollert av tverrkulturelle SDF (Syrias demokratiske styrker). Kurdiske YPG (Folkets forsvarsstyrker) og YPJ (Kvinnenes forstyrker) er de mest erfarne. SDF fikk gradvis tilslutning fra arabere og andre folkegrupper. SDFs område hadde vokst kraftig siden 2015. SDF fikk fra oktober 2014 våpen og flystøtte fra USA.

Den tyrkiske hæren okkuperer det grågrønne området øverst, mellom de gule områdene. Det er på størrelse med Vestfold. I oktober 2017 invaderte Tyrkia også nordligste del av Idlib-provinsen.

Frontlinjene i Nord-Syria 3. januar 2018

Bilde 18.

Sju måneder senere, 3. februar 2018, var frontlinjene slik. Regjeringsstyrkene i Syria og SDF har rykka fram mot IS på hver sin side av Eufrat.

Tyrkia fortsatte samtidig artilleri- og rakettangrep mot de kurdiske områdene lengst nord.

Tyrkias mål er å ødelegge det nye folkestyret som kurderne her har bygd opp sia 2012. På dette siste punktet har Assad og Erdogan utvilsomt et overordna felles mål.

Ulike herskere i Ankara, Teheran, Bagdad og Damaskus har tradisjon for å samarbeide mot kurderne.

Kvotering av kvinner er ikke nok i PYD.
Shahoz Hesen og Ayshe Hiso er medledere i PYD –
Det demokratiske enhetspartiet

Bilde 19. PYD – Det demokratiske enhetspartiet – i Rojava, har innført et nytt styringsprinsipp. Ei kvinne og en mann er likestilte med-ledere. Det gjelder i partiet, i folkevalgte organer og gradvis flere sivile organisasjoner. Shaoz Hesen og Ayshe Hiso ble valgt som medledere på PYDs landsmøte høsten 2017.

Bilde 20. Fra 2012 har Rojava blitt angrepet fra mange fiender: Tyrkia, Assad-regimet, Den frie syriske hæren (FSA), IS og andre jihadist-grupper. Ei bombe fra Assads flyvåpen fjerna to av veggene i leiligheta der denne guttungen bor sammen med mor og søsken. Flyene slapp bombene over et boligområde i grensebyen Sere Khaniye i november 2012.

Bilde 21. Unger i Kobanê venter på gjenoppbygging etter at nesten hele byen ble knust under krigen mot IS.

Vi i Solidaritet i Kurdistan kan ikke sitte stille og være vitne til overgrep, forsøk på knebling, trusler og drap som utføres mot våre søstre og kamerater i Kurdistan. I en tid når fascistiske krefter vokser, er internasjonal solidaritet viktigere en noensinne.

Solidaritet med Kurdistan er en partipolitisk nøytral medlemsorganisasjon, som mobiliserer til solidaritet med det kurdiske folket.

Bli med i Solidaritet med Kurdistan og støtt kurdernes kamp for frihet, demokrati og kvinnefrigjøring.

VIPPS 99632

Ordinært medlemskap: 250 kr
Trygdede/arbeidsledige/studenter: 100 kr

Kontonummer: 9001 22 80229
Merk med navn i Meldings- feltet. Kontoen er registrert i Sparebank1.

18

Bilde 22. Vi i Solidaritet med Kurdistan kan ikke sitte stille og være vitne til overgrep, forsøk på knebling, trusler og drap som utføres mot våre søstre og kamerater i Kurdistan. De sier de slåss både mot IS-fascismen og statlig terror i de Iran, Irak, Syria og Tyrkia. Da er internasjonal solidaritet viktigere en noensinne.

Solidaritet med Kurdistan er en partipolitisk nøytral medlemsorganisasjon, som mobiliserer til solidaritet med det kurdiske folket.

Bli med i Solidaritet med Kurdistan og støtt kurdernes kamp for frihet, demokrati og kvinnefrigjøring.